

## Prijedlog

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 150/2011), članka 263. stavaka 2. i 4. Zakona o radu (Narodne novine, br. 149/2009, 61/2011, 82/2012 i 73/2013) i članka 4. stavka 6. Kolektivnog ugovora za znanost i visoko obrazovanje (Narodne novine, broj 142/2010), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj \_\_\_\_\_ 2013. godine donijela

### **ODLUKU**

#### **o otkazivanju Kolektivnog ugovora za znanost i visoko obrazovanje**

#### **I.**

Otkazuje se Kolektivni ugovor za znanost i visoko obrazovanje (Narodne novine, broj 142/2010).

#### **II.**

Otkazni rok iznosi tri (3) mjeseca od dana stupanja na snagu ove Odluke, istekom kojih Kolektivni ugovor za znanost i visoko obrazovanje prestaje važiti.

#### **III.**

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Narodnim novinama.

Klasa:

Urbroj:

Zagreb,

**PREDSJEDNIK**

Zoran Milanović

## OBRAZLOŽENJE

Kolektivni ugovor za znanost i visoko obrazovanje (Narodne novine, broj: 142/10) zaključili su dana 22. listopada 2010. godine Vlada Republike Hrvatske i Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja.

Člankom 4. stavkom 6. navedenoga Kolektivnog ugovora ugovoreno je da se taj ugovor može pisano otkazati u slučaju bitno promijenjenih gospodarskih okolnosti s otkaznim rokom od 3 mjeseca.

Makroekonomske projekcije Vlade RH važeće u vrijeme sklapanja kolektivnog ugovora ukazivale su na realne stope rasta bruto domaćeg proizvoda od 1,5 posto u 2011., 2,0 posto u 2012. i 2,5 posto u 2013. godini. Suprotno tome, u 2011. godini ostvarena je stagnacija BDP-a (realna stopa rasta od 0,0 posto), dok je u 2012. zabilježen realni pad BDP-a od 2,0 posto, a u prvoj polovici 2013. godine realno međugodišnje smanjenje BDP-a od 1,1%. Pojedini visokofrekventni makroekonomski pokazatelji također ukazuju na pogoršanje gospodarskih uvjeta u promatranom razdoblju. Tako je, primjerice, industrijska proizvodnja u 2011. godini zabilježila pad od 1,2 posto, u 2012. godini pad od 5,5 posto, a u prvih sedam mjeseci 2013. godine međugodišnji pad od 1,3 posto. Indeks građevinskih radova smanjen je u 2011. i 2012. godini 8,7 posto, odnosno 9,7 posto, redom, a u prvih šest mjeseci 2013. godine 4,7 posto u usporedbi s istim razdobljem prošle godine. Promet od trgovine na malo, nakon realnog rasta od 1,0% u 2011. godini, u 2012. godini zabilježio je realni pad od 4,3 posto, a u prvih sedam mjeseci 2013. godine realni međugodišnji pad od 0,9 posto. Na tržištu rada također se kontinuirano bilježe negativna kretanja. Prema anketi o radnoj snazi, zaposlenost je u 2011. godini u odnosu na prethodnu godinu prosječno smanjena 3,2 posto, u 2012. godini smanjenje je iznosilo 3,1%, a u prvom tromjesečju 2013. godine broj zaposlenih je smanjen za 3,6 posto u usporedbi s istim razdobljem 2012. Prosječna anketna stopa nezaposlenosti povećana je na 13,5 posto u 2011. godini, 15,8 posto u 2012., dok je u prvom tromjesečju 2013. godine iznosila 18,1 posto.

Pad gospodarske aktivnosti, uz ostale nepromijenjene uvjete, djeluje u smjeru slabijeg prikupljanja prihoda te u smjeru snažnijeg rasta pojedinih kategorija s rashodne strane. Primjerice, ukupni prihodi ostvareni u razdoblju 2010.-2012. niži su za oko 4 milijarde kuna u odnosu na projicirane u Smjernicama ekonomske i fiskalne politike 2011.-2013. Ovdje valja napomenuti kako bi ta razlika bila još izraženija da nije bilo zakonskih izmjena poreznog sustava koje su djelovale u smjeru boljeg prikupljanja prihoda, ali istovremeno krajnje iscrpile fiskalni prostor za pokrivanje rashodnih kategorija dodatnim poreznim povećanjem. Kako se negativni trend u gospodarstvu nastavio i tijekom 2013. godine, tako su prihodi državnog proračuna u prvih osam mjeseci 2013. godine pali za dodatnih 2,5 milijarde kuna, odnosno 3,5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Uz spomenute negativne trendove u gospodarstvu, te posljedično velikog javnog duga, povećavaju se i određene rashodne kategorije, prvenstveno rashodi za kamate, koji su uslijed poteškoća na inozemnim financijskim tržištima, od 2010. do 2012. povećani za 1,9 milijardi kuna, a njihov dodatni rast nastavlja se i tijekom 2013. godine. Tako su u prvih osam mjeseci 2013. godine rashodi za kamate povećani za 1,2 milijarde kuna u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

U takvim okolnostima, manjak državnog proračuna se povećao s 2,5 milijardi kuna u 2008. na 10 milijardi kuna u 2012. godini. Daljnji rast manjka državnog proračuna nastavlja se u 2013. godine, te on u prvih osam mjeseci iznosi 13 milijardi kuna. Kako je RH od 1. srpnja članica EU, potrebno je imati na umu kako državne financije sada podliježu i vrlo restriktivnoj

kontroli Europske unije, koja za svako prekoračenje zadanog deficita može uvesti sankcije u vidu ograničavanja sredstava koja trenutno stoji na raspolaganju RH.

U isto vrijeme, javni dug porastao je s 29,3 posto bruto domaćeg proizvoda u 2008. na 52,9 posto bruto domaćeg proizvoda u 2012. dok su očekivanja u Smjernicama ekonomske i fiskalne politike 2011.-2013. bila da će javni dug u 2012. godini zabilježiti udio od 46,3 posto bruto domaćeg proizvoda. Tijekom 2013. godine javni dug nastavlja svoj rast, te krajem ožujka iznosi 53,6% BDP-a.

Planirani manjak u 2013. godini iznosi 10,2 milijardi kuna, što će uz trenutne uvjete na financijskim tržištima, dovesti do daljnjeg porasta rashoda za kamate. U ovom trenutku iznimno nepovoljnih kretanja u gospodarstvu zadržavanje prava iz postojećeg kolektivnog ugovora značilo bi pritisak na rast manjka državnog proračuna, daljnji porast javnog duga, produbljivanje fiskalnih neravnoteža i neodrživost javnih financija, što bi posljedično dovelo do još više cijene zaduživanja te u konačnici ugrožavanja mogućnosti vraćanja javnog duga i dinamike gospodarskog oporavka.

Analizom razdjela 080 - Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta u okviru ukupnog državnog proračuna može se primijetiti da je u odnosu na izvorno usvojeni proračun i projekcije:

- U 2011. godini državni proračun izmjenama i dopunama je smanjen za 22,2 mil. dok je proračun MZOS uvećan za 143,1 mil. kuna. Provedenim izmjenama i dopunama proračuna MZOS-a bilo je potrebno osigurati 181,7 mil. kuna za rashode za zaposlene ustanovama obrazovanja i znanosti iz čega proizlazi da je razlika do ukupno potrebnog povećanja osigurana uštedama na drugim rashodima (aktivnostima) razdjela.
- U 2012. godini državni proračun izmjenama i dopunama je povećan za 1.456,7 mil. od čega se povećanje od 436,7 mil. odnosi na MZOS (30%). Provedenim izmjenama i dopunama proračuna MZOS-a bilo je potrebno osigurati 578,5 mil. kuna za rashode za zaposlene ustanovama obrazovanja i znanosti iz čega proizlazi da je razlika do ukupno potrebnog povećanja osigurana uštedama na drugim rashodima (aktivnostima) razdjela.
- U 2013. godini državni proračun prvim je izmjenama i dopunama smanjen za 634 mil. dok je proračun MZOS uvećan za 40 mil. kuna. U drugim izmjenama i dopunama proračun MZOS uvećan za dodatnih 580 mil. kuna prvenstveno radi namirenja rashoda za zaposlene.

Iz navedenog je razvidno da je, u okruženju spomenutih negativnih makroekonomskih pokazatelja u razdoblju od 2011.-2013., izmjenama i dopunama državnog proračuna financijski plan MZOS-a uvijek povećavan, čak i kada se proračun smanjivao, što je dokaz da su smanjenja na rashodovnoj strani provedena u okviru drugih resora.

U ovom trenutku iznimno nepovoljnih kretanja u gospodarstvu više nije moguće izuzeti MZOS od smanjenja rashoda koje se nameće kao jedino rješenje u konsolidaciji državnih financija. Kako rashodi za zaposlene čine 80% proračuna MZOS, nužno je pristupiti racionalizaciji upravo ovih rashoda.

Rashodi za zaposlene razdjela 080 izvršeni su u visini 9.769,5 mil. u 2011. godini te su na istoj razini izvršeni u 2012. godini. U 2012. godini zaposlenicima u obrazovanju i znanosti:

- Uvećana je plaća za 2,3% (ukupno 13,72%) prema *Sporazumu o dodacima na plaću u obrazovanju i znanosti* iz 2006. godine.
- U dogovoru sa sindikatima privremeno je suspendirano pravo na božićnicu u 2012.

U 2013. godini provedene su izmjene u pravima zaposlenika u odnosu na 2012. godinu s ciljem ostvarivanja nužnih ušteda te iste uključuju:

- Smanjenje koeficijenata za 3% svim zaposlenicima.
- U dogovoru sa sindikatima utvrđeno je privremeno ograničenje materijalnih prava ugovorenih TKU za javne službe (regres, visina dnevnice 150 kn, osnovica za jubilarne nagrade 500 kn, božićnica).

U 2013. godini rashodi za zaposlene u visokom obrazovanju planirani su u iznosu 1.902,417 mil. kuna te je Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2013. godinu osigurano nedostatnih 162,6 mil. kuna. Također, rashodi za zaposlene u znanosti planirani su u iznosu 556,919 mil. kuna te je Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2013. godinu osigurano nedostatnih 12 mil. kuna.

Iz navedenog je razvidno da planirana dinamika ovih rashoda nije postignuta u 2013. godini zbog čega je i ove godine bilo nužno osigurati dodatna sredstva za rashode za zaposlene izmjenama i dopunama državnog proračuna, a na račun programskih stavki proračuna MZOS-a te drugih razdjela u okviru Državnog proračuna.

Zadržavanje svih prava iz postojećeg kolektivnog ugovora značilo bi pritisak na rast manjka državnog proračuna, daljnji porast javnog duga, produblјivanje fiskalnih neravnoteža i neodrživost javnih financija, što bi posljedično dovelo do još više cijene zaduživanja te, u konačnici, do ugrožavanja mogućnosti vraćanja javnog duga i dinamike gospodarskog oporavka, ali i materijalno-pravnog položaja zaposlenika.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 30. kolovoza 2012. godine donijela Odluku, KLASA: 110-04/12-02/08, URBROJ: 5030112-12-3 kojom se pokreću pregovori o sklapanju izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora za znanost i visoko obrazovanje i imenuje pregovarački odbor Vlade Republike Hrvatske. Slijedom toga, Nezavisnom sindikatu znanosti i visokog obrazovanja, koji je utvrđen kao reprezentativan za kolektivno pregovaranje radi sklapanja granskog kolektivnog ugovora za zaposlene u znanstvenim ustanovama, odnosno ustanovama iz sustava visokog obrazovanja (Rješenje Povjerenstva za utvrđivanje reprezentativnosti, KLASA: 006-04/12-06/05, URBROJ: 689/1-12-17 od 20. prosinca 2012. godine) upućen je Prijedlog izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora za znanost i visoko obrazovanje te su započeli pregovori o navedenom. U periodu od svibnja do studenoga 2013. godine održano je devet sastanaka pregovaračkih odbora na kojima nije postignut dogovor oko predloženih izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora odnosno Pregovarački odbor Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja nije prihvatio predložene izmjene i dopune, posebno što se tiče stajališta Vlade Republike Hrvatske da sva prava koja su već ugovorena za sve javne službe u Temeljnem kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama ne mogu biti predmet pregovora u kolektivnom ugovoru djelatnosti te da se u Granskom kolektivnom ugovoru ne definiraju stavke koje su specificirane kroz Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i odgovarajuće podzakonske akte. Ujedno, u pregovorima nije postignut ni dogovor oko odredbi Kolektivnog ugovora koje se odnose na poslove zaposlenika u znanstveno-nastavnom zvanju i veličini nastavnih grupa, troškove poslijediplomskih doktorskih studija te sigurnost na radu i poslove s izvorima opasnosti.

Kako se gospodarska situacija u razdoblju od sklapanja Kolektivnog ugovora do danas znatno pogoršala u odnosu na tadašnja očekivanja te kako domaće gospodarstvo još uvijek nije prevladalo negativne trendove, a s Pregovaračkim odborom Sindikata nije usuglašeno

smanjenje pojedinih prava ugovorenih navedenim Kolektivnim ugovorom, potrebno je otkazati Kolektivni ugovora za znanost i visoko obrazovanje (Narodne novine, broj: 142/10).